

נושא: כללי	מספר הנחיה: 001 – 10 – 20
תאריך עדכון: 27.06.2010	תאריך תחולה: 18.06.1998
עמוד 1 מתוך 4 עמודים	הנחיות מנכ"ל לבטיחות – חובות העובד

עובד/ת יקר/ה,

היות ונושא הבטיחות וגיהות הינו חשוב ביותר ונוגע לשלומם ובריאותם של כלל העובדים, מצאתי לנכון, למסור להלן, לכל עובד את עיקרי חובותיו הכלליות ("עשה" ו"אל תעשה"), בנוגע לבטיחות ולגיהות בעבודה:

"עשה"

1. עובד חייב לעבוד עפ"י כל חוקי, תקנות, נהלי, הנחיות והוראות הבטיחות, לגלות ערנות לבטיחות סביבת העבודה ולשמור על בטיחותו האישית ושל הסובבים אותו.
חובת העובד לציית לכל מערך דיני הבטיחות, החל מהחקיקה המתקבלת בכנסת וכלה בהוראות הבטיחות העירוניות והנהלים הפנים-מחלקתיים.
עובד עירייה נדרש לשמירה על בטיחות בכמה מעגלים: המעגל האישי, מעגל העובדים סביבו ומעגל הציבור.
2. עובד חייב להודיע לממונה עליו ו/או למוקד העירוני על כל מפגע בטיחות, שנתגלה לו תוך כדי העבודה, אשר יש בו סיכון לנפש ו/או לרכוש.
כאן הכוונה, שהעובד צריך לדווח על מפגעים, בין אם הם נוגעים לעבודתו הישירה ובין אם הם עלולים להזיק לציבור הרחב. שלא יתעלם מהם ויהפכו לצרתם של אחרים.
3. עובד חייב: א. להשתמש בציוד מגן אישי בהתאם ליעודו.
ב. להחזיק ציוד מגן אישי במצב נקי ולשמור על תקינותו.
ג. להחזיר הציוד מיד לממונה עליו משנתגלה בו פגם או נזק לשם החלפתו.
סעיף זה, הלקוח מתקנות הבטיחות בעבודה (ציוד מגן אישי), מחייב את העובד לעשות שימוש נכון בציוד מגן אישי עפ"י הוראות הבטיחות והיצרן, לנקות אותו מעת לעת, לא להשחית אותו, לא להתרשל באחסנה שלו (בלכלוך או ישירות מול קרני השמש למשל) ולדווח למנהל הישיר שלו על כל פגם, כדי שזה ידאג להחליפו.
4. עובד חייב להתייבב לכל הדרכה בנושא בטיחות וגיהות, שנשלח אליה מטעם המעביד או בא כוחו.
העובד חייב להשתתף בכל הדרכה, שיחה, רענון שעניינם בטיחות, באם הוזמן אליה ע"י מינהל משאבי אנוש, הממונה על הבטיחות או מנהליו.
5. עובד חייב להתייבב בשירות הרפואי המוסמך לצורך עריכת בדיקות רפואיות מכל סוג, שנשלח אליהם מטעם המעביד או בא כוחו, בימים ובמועדים שנקבעו לו.
העובד חייב להתייבב בשירות רפואי לצורך עריכת בדיקות רפואיות, עם כניסתו לתפקיד, בדיקות רפואיות תקופתיות וכל בדיקה רפואית שאותה יזם המעביד.
6. עובד חייב לדווח לממונים עליו על כל תאונת עבודה או מקרה מסוכן, ולמסור לממונה על הבטיחות את כל המידע הידוע לו וללא דיחוי בנוגע להם.
מסירת מידע מלא ע"י העובד בעיתוי הנכון עשוי לשרת את המאמצים למניעת הישנות תאונות ואירועים מסוכנים בעתיד.
7. עובד יאפשר לממונה על הבטיחות, לחברי ועדת הבטיחות העירונית ולנאמן הבטיחות היחידתי גישה לכל מקום ובכל עת, ויעמיד לרשותם כל פנקס, תעודה, דוח או כל מסמך אחר הנוגעים לבטיחות ולגיהות.
העוסקים במלאכת הבטיחות אמורים לקבל כל מידע הנוגע לבטיחות עפ"י דרישות החוק כדי להקל בעבודתם.

נושא: כללי	מספר הנחיה: 001 – 10 – 20
תאריך עדכון: 27.06.2010	תאריך תחולה: 18.06.1998
עמוד 2 מתוך 4 עמודים	הנחיות מנכ"ל לבטיחות – חובות העובד

8. עובד יפסיק את העבודה בכל מקרה, שבו נשקפת סכנה לחיי אדם, וכן בכל מקרה עפ"י דרישת שוטר, מפקח עבודה, הממונה על הבטיחות, מנהל עבודה, מפקח על קבלנים, מנהל פרויקט, חבר ועדת בטיחות או נאמן בטיחות וידווח על כך למנהליו.
- אם העובד סבור שנשקפת מעבודה כלשהי סכנה לחיי אדם, עליו להפסיק לאלתר. עליו להפסיק את העבודה מיידית, גם ללא שיקול דעת, אם נדרש לעשות כן ע"י מי מבין בעלי התפקידים כמפורט לעיל.
9. עובד יעשה שימוש אך ורק בכלים תקינים ומתאימים לצורך ביצוע העבודה. לדוגמא: שלא יעשה שימוש באשפתון פגום או במברג כבפטיש וייפצע חלילה.
10. עובד חייב לשמור על מקום עבודה נקי ומסודר, ויימנע מלהשאיר חפצים, כלים, מקורות אנרגיה, אשר עלולים להוות מפגע בטיחותי או בריאותי.
- חלק ניכר מהתאונות הם כתוצאה מהיעדר סדר בתחנת העבודה של העובד. לא פעם עובדים שוכחים תנורים, עצמים חדים, אובייקטים המהווים מכשול, מכונות וכלי חשמל שלא תחת השגחה מתמדת, וכל אלו מזמינים את האסון הבא.

"אל תעשה"

11. עובד לא יעשה במזיד דבר העלול לסכן את עצמו או זולתו.
- לו הייתי צריך לבחור בהוראת בטיחות אחת, שתמצה את כל האמור באוגדן הבטיחות, הייתי נזקק לציווי הזה, הלקוח מפקודת הבטיחות בעבודה, משום שהוא כוללני ומבטא בעצם את כל תורת הבטיחות על רגל אחת.
12. עובד לא יפרק ולא יפגע במזיד בכל אמצעי, התקן בטיחות או כל דבר שסופק או הותקן הנועד להבטיח את בריאותם, בטיחותם או רווחתם של העובדים.
- למשל, אם התקין המעביד מתקן מים קרים לרווחתם של העובדים, אל לו לעובד לחבל במתקן. כמו כן, אסור לו לחבל בהתקנים מקוריים של מכונות וכלים, כמו להסיר מגינים, שקבע היצרן עליהם ולהימנע מכל פעולה שתנטרל אותם.
13. עובד לא יבצע כל בדיקה, סיכה או כיוונון וכל פעולה שהיא במכונות שבתנועה ללא מיגון, אלא אם כן נתמנה בכתב ע"י המעביד כ"אדם כשיר" לפי סעיף 38 לפקודת הבטיחות בעבודה.
- ישנן מכונות הדורשות פעולת תחזוקה דווקא תוך כדי שהן בתנועה וללא המיגון שלהם, תוך שהם חושפים את העובד לסיכון מוגבר כמו התחשמלות, מעיכה וכד'. הפקודה המנדטורית נתנה את דעתה גם למצבי תחזוקה תחת סיכון, הנובעים מכורח חיי המציאות, אבל תוך הצבת דרישה מחמירה, שיהא זה גבר (היום זה לא היה עובר בג"ץ), מעל גיל 18, שהודרך על הסיכונים הספציפיים של המכונה ע"י בעל מקצוע מתאים וקיבל מינוי בכתב לכך ע"י המעביד.
- בעיריית פתח-תקוה, נכון להיום, אין עובד המחזיק בכתב מינוי כזה, ולכן עבודה מהסוג המתואר אסורה לכולם.
14. עובד לא יבצע עבודת הדברה כלשהי, אלא אם כן הוסמך לכך וע"י חומרים מורשים בלבד. מי שאין בידו תעודת מדביר מוסמך אינו רשאי לבצע עבודות הדברה לצרכים תברואיים. באתר המשרד להגנת הסביבה ניתן לוודא את רשימת המדבירים המוסמכים בישראל וכן את רשימת החומרים המותרים לשימוש.

נושא: כללי	מספר הנחיה: 001 – 10 – 20
תאריך עדכון: 27.06.2010	תאריך תחולה: 18.06.1998
עמוד 3 מתוך 4 עמודים	הנחיות מנכ"ל לבטיחות – חובות העובד

15. עובד לא יטפס על גגות שבירים, תלולים או חלקלקים (אסבסט, רעפים).

נגדיר את סוגי הגגות:

"גג שביר" הוא גג שסוכך מחומר שביר (למשל: גג עשוי לוחות אסבסט).

"גג תלול" הוא גג ששיפועו עולה על 3 אופקי ל- 2 אנכי (למעלה מ- 33°).

"גג חלקלק" הוא גג שפניו העליונים חלקים, רטובים או שנמצא עליהם חומר מחליק כלשהו. בכל סוגי הגגות הללו אסור לעובד עירייה להימצא בכל מקרה. ישנה רשימת קבלנים מצומצמת, המאושרת ע"י המשרד להגנת הסביבה לעבודה על גגות מהסוג האמור. הקבלנים הללו עברו הכשרה מיוחדת מפני נפילה מגובה, לרבות נקיטת אמצעים למניעת גרימת נזק בריאותי לעובדים ולסביבה.

16. עובד לא יבצע עבודת חשמל כלשהי, אלא אם כן ברשותו רישיון חשמלאי מתאים.

נבהיר ראשית, שעבודות חשמל יכולות להתבצע אך ורק ע"י חשמלאי בעל רישיון תקף ומתאים לצורך ביצוע העבודה (כנקוב ברישיון). עוד יובהר, שבעירייה אין לאף אחד הסמכות לבצע עבודת חשמל במתח חי כולל קבלני חשמל מוסמכים.

עבודת חשמל לפי ועדת הפירושים לחוק החשמל היא כל עבודה במתקן או רכיב חשמלי, המחייב שימוש בכלי לביצועה. לפיכך, אם מנהל ביקש מעובד להחליף נורה, העובד רשאי לעשות כן, כמובן אך ורק לאחר שניתק את הזרם.

17. עובד לא יפעיל כלי תעבורה, מתקן הרמה, סל/במת הרמה וכל מכונת הרמה אחרת, אלא אם כן ברשותו רישיון/הסמכה/היתר בתוקף כדין.

עובד לא ינהג בכלי תעבורה אלא לפי הרישיון המצוי בידיו, ולא יפעיל מנוף, לא יפעיל סל או במת הרמה וגם לא דופן הידראולית, כמו כל מכונת הרמה אחרת, אלא אם כן יש בידיו תעודת הסמכה או היתר בתוקף עפ"י הנדרש בחוק. יש לשים לב, שגם אם לעובד היתר או תעודת הסמכה לעשות כן, אין זה פותר אותו גם מדרישת ההכשרה לעבודה בגובה כמפורט בסעיף הבא, אם הוא מבצע את העבודה שלא מן הקרקע.

18. עובד לא יבצע עבודה בגובה (עבודה שממנה עלול ליפול לעומק העולה על 2 מ'), אלא אם כן הוכשר לכך כדין.

מתוך תקנות הבטיחות בעבודה (עבודה בגובה), עבודה בגובה היא כל עבודה, לרבות גישה למקום עבודה, שבשלה עלול ליפול אדם לעומק העולה על 2 מטר ולרבות עבודה כאמור:

(1) המתבצעת מעל משטח עבודה ללא גידור או מעקה תקני;

(2) המצריכה הטיית גוף האדם ביותר מ- 45 מעלות מעבר לגדר או למעקה של משטח העבודה או מדרכת המעבר, לפי העניין;

(3) המתבצעת מתוך בימה מתרוממת ניידת, סל להרמת אדם או פיגום ממוכן.

לשם עבודה בגובה חובה לוודא מראש, שברשותכם או ברשות כל קבלן המוזמן על ידכם, אישור הדרכה ספציפי לתחום העבודה בגובה להלן, כדרישת התקנות:

(1) עבודה בגובה על **סולמות**;

(2) עבודה בגובה מתוך **סלים להרמת אדם**;

(3) עבודה בגובה מתוך **בימות הרמה מתרוממות ופיגומים ממוכנים**;

(4) עבודה בגובה בתוך **מקום מוקף**;

(5) עבודה בגובה מעל **לפיגומים נייחים**;

(6) עבודה בגובה מעל **גגות**;

נושא : כללי	מספר הנחיה : 001 – 10 – 20
תאריך עדכון : 27.06.2010	תאריך תחולה : 18.06.1998
עמוד 4 מתוך 4 עמודים	הנחיות מנכ"ל לבטיחות – חובות העובד

- (7) עבודה בגובה מעל מבנה קונסטרוקציה;
(8) עבודה בגובה בטיפול בעצים וגיזומם;
(9) עבודה בגובה בהקמת בימות והתקנת מערכות תאורה והגברה.

19. עובד לא ירים משא מעבר ליכולותיו הגופניות ובכל מקרה לא ירים בכוחות עצמיים משא העולה על 20 ק"ג.
- היכולות הגופניות של כל עובד הן אינדיבידואליות, אולם כאן נקבעה תקרה מקסימאלית להרמת משא באופן חד פעמי לעובד בריא. יש לשים לב, שמדובר בהרמת משא ולא בגרירתו, ללא אמצעי עזר מיכניים וללא סיוע ע"י עובדים נוספים.
20. עובד לא יעשן במקום העבודה לרבות מחסנים, אלא במקום נפרד, סגור ומאוורר שהוקצה לכך ע"י המעביד, כך שלא יהווה מטרד לעובדים אחרים.
- המגמה המסתמנת כיום ע"י המחוקק בעניין העישון, היא להתיר עישון אך ורק מתחת לכיפת השמיים, באם אין במקומות אלו התקהלות ציבורית.
21. עובד לא יבעיר אש במקום העבודה, לרבות כל פעולה הכוללת חימום, חיתוך או ריתוך וכל פעולה אחרת הגורמת להיווצרות ניצוצות או מקורות של אש גלויה, אלא אם הדבר הכרחי לעבודתו ולאחר שננקטו אמצעי בטיחות למניעת התפרצות דליקה.
- יש להבהיר, שאין מדליקים אש או דבר שגורם לניצוצות במקום העבודה, אלא אם כן זה נדרש לצורך מטלות העובד השגרתיות (מסגר, עובד אחזקה וכד'). עובד כזה יעשה שימוש באש גלויה, אך ורק לאחר שנקט באמצעים להתפרצות דליקה כמפורט ב"הוראות הבטיחות – אש גלויה" כגון: הצבת צופה אש, זמינות מטף כיבוי, הרחקת חומרים דליקים ו/או חציצה מהם וכו'.

טו' בתמוז תש"ע - 27.06.2010

תאריך

אבי בן חמו

מנכ"ל העירייה

הערה: בכתוביות האדומות גופן Arial ניתנו דברי הסבר, חידוד, פרשנות ודוגמאות להנחיות.